

Hyvinvointijohtamisen tilannekatsaus

Kaupunginhallituksen
kehittämiskokous 26.8.2024

Tarja Puskala, hyvinvointijohtaja

HYVINVOINTIJOHTAMINEN

Hyte ja hyvinvointialueyhteistyö

- **Kaupunginhallituksen** tehtävänä on ohjata hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ja hyvinvointialueen kanssa tehtävää yhteistyötä.
- **Pormestarin johtoryhmä** toimii hyvinvointijohtamisen strategisena ohjausryhmänä.
- **Hyvinvointijohtamisen tiimin** tehtävänä on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä hyvinvointialueyhteis- ja yhdyspintatyön johtaminen ja koordinaatio kaupunkitasoisesti. Työtä tehdään vahvassa yhteistyössä kaupungin eri toimijoiden, hyvinvointialueen ja sidosryhmien kanssa.
- **Sivistyspalvelujen palvelualueen yhteiset palvelut** vastaa osallisuuden ja yhteisöllisyyden tuen, ehkäisevän päihdetyön, lapsen oikeuksien sekä yhdenvertaisuuden edistämisen koordinoinnista kaupunkitasoisesti.
- **Hyvinvoinnin kehitysohjelma** on Sivistyspalvelujen palvelualueella. Kehitysohjelman tavoitteena on asukkaiden hyvinvoinnin lisääntyminen ja hyvinvointierojen kaventuminen. Hyvinvointijohtamisessa tehdään vahvaa yhteistyötä kehitysohjelman ohjelmapäällikön kanssa ja hyvinvointijohtaja on mukana kehitysohjelman ohjausryhmässä.

HYVINVOINTIJOHTAMISEN VISIO

**Hyvinvointi kuuluu
jokaiselle
- se on yhteisen
johtamisen kivijalka.**

Vision avulla nostetaan esille hyvinvoinnin edistämisen merkitys kaupungin perustehtävänä elinvoiman edistämisen rinnalla. Vision alkuosa on yhteinen hyvinvoinnin kehitysohjelman kanssa ja nivoo hyvinvoinnin kehittämistyön osaksi kaupungin poikkihallinnollista hyvinvointijohtamista. Hyvinvointi kuuluu myös jokaiselle kuntalaiselle.

Kysymme: Mitä sinulle kuuluu?

Vision viestinnällisiä elementtejä:
Voi hyvin. Huomaa hyvä.

HYVINVOINTIJOHTAMINEN

Hyvinvointijohtamisen visio: *"Hyvinvointi kuuluu jokaiselle - se on yhteisen johtamisen kivijalka."*

Visio suuntaa johtamista ja tekemistä, tehtävänä on

- ✓ edistää yhdenvertaisia mahdollisuuksia hyvinvointiin
- ✓ ymmärtää roolimme hyvinvoinnin edistäjinä
- ✓ tunnistaa toiminnan erilaiset hyvinvointivaikutukset
- ✓ johtaa yhteistyötä hyvinvoinnin vahvistamiseksi

HYVINVOINTIA TARKASTEELLAAN LAAJASTI

Tampere tarkastelee hyvinvointia laajasti oheisen Stiglitzin mallin mukaisesti

Hyvinvointisuunnitelma on hyvinvointijohtamisen pääasiakirja, joka sisältää valtuustokauden tavoitteet hyvinvoinnin edistämiseksi.

Hyvinvointisuunnitelmaa seurataan ja siitä raportoidaan valtuustolle vuosittain. Valtuustokaudesta laaditaan laaja hyvinvointikertomus.

Hyvinvointijohtamisessa on useita yhdyspintoja hyvinvointialueen kanssa. Yhteistyötä tehdään myös muiden sidosryhmien kanssa.

HYVINVOINTIKERTOMUS JA HYVINVOINTISUUNNITELMA

HYVINVOINTIKERTOMUS JA HYVINVOINTISUUNNITELMA

Hyvinvointisuunnitelma on hyvinvointijohtamisen strateginen asiakirja. Suunnitelman painopisteet/tavoitteet tullaan jatkossa määrittämään ihmiskeskeisesti lasten, nuorten ja lapsiperheiden, aikuisväestön sekä ikääntyneiden kohderyhmiin. Tarkasteluun tuodaan myös alueellisuus eli hyvinvointi kaupungin eri osissa.

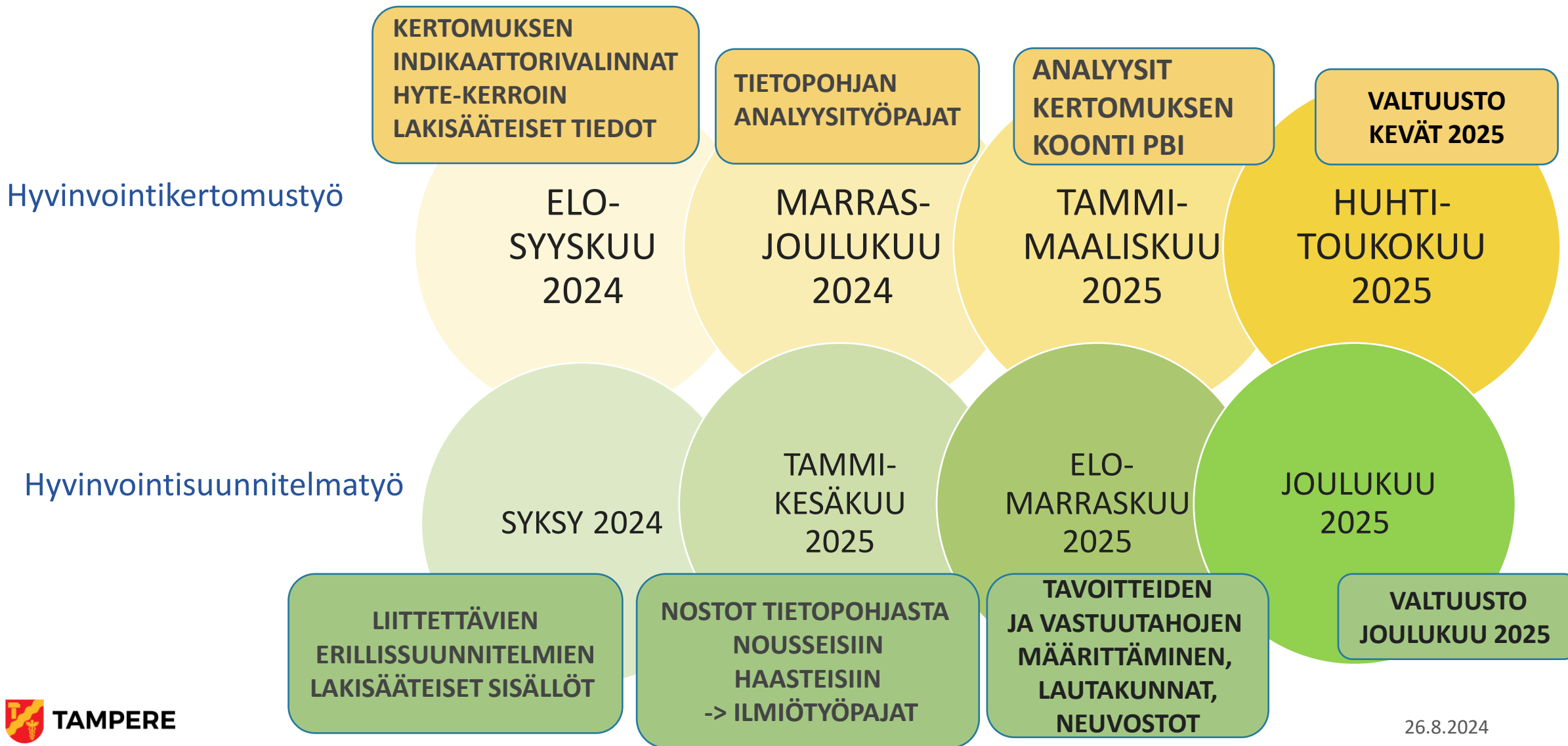
Esitys on, että asiakirjat eriytetään toisistaan siten, että

- hyvinvointikertomuksessa (v. 2022-2025) kuvataan kuntalaisten hyvinvoinnin tilaa kuluneelta valtuustokaudelta ja nostetaan esille toimintaympäristöstä nousevia ilmiöitä;
- hyvinvointisuunnitelmassa (v. 2026-2029) asetetaan painopisteet/tavoitteet ja niiden vastuutus uudelle valtuustokaudelle ja suunnitelmaan sisällytetään tietyt erillissuunnitelmat.

TAMPEREEN KOKOAVA HYVINVOINTISUUNNITELMA

- Kaupungilla on yli 20 erillisohjelmaa tai suunnitelmaa. Useissa asiakirjoissa on mukana hyvinvointiin liittyviä teemoja.
- Tarkoituksena on tiivistää suunnitelmakokonaisuutta **liittämällä hyvinvointisuunnitelmaan teemakohtaisia, hyvinvointiin liittyviä erillissuunnitelmia. Tällöin yhdessä asiakirjassa, hyvinvointisuunnitelmassa, on jatkossa hyvinvoinnin ja terveyden kokonaisuus tavoitteinen ja myös hyvinvoinnin raportointi on yhdenmukainen.**
- Kokoavaan hyvinvointisuunnitelmaan v. 2026-2029 sisältyisi
 - Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
 - Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma (Ikäystävällinen kunta –suunnitelma, WHO)
 - Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma
 - Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma
 - Kotoutumisohjelma
- Osallisuus- ja yhteisöllisyysuunnitelmaa ei tulla integroimaan ja myös köyhyysohjelman tarkoitus säilyä omanaan. Liikunnan tärkeys nousee vahvasti esiin, mikä tullaan huomioimaan hyvinvointisuunnitelmassa.
- Kaikista suunnitelmista tai erillisohjelmista huomioidaan asiat mitä lain mukaan suunnitelman tulee sisältää.

KOKOAVAN HYVINVOINTIKERTOMUKSEN JA – SUUNNITELMAN PROSESSI

LAKIPERUSTA

Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman tekeminen perustuu lakiin. Sote-järjestämislain 6 § mukaan kunnan on

- **seurattava** kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä **alueittain ja väestöryhmittäin**
- **raportoitava** kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä **valtuustolle vuosittain** (vuosittainen hyvinvointiraportointi).
- **valmistettava valtuustolle valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja -suunnitelma** edellä mainituista asioista (valtuustokausittainen hyvinvointikertomus ja hyvinvointisuunnitelma)
- strategisessa suunnittelussaan **asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet** ja määriteltävä tavoitteita tukevat **toimenpiteet** (hyvinvointisuunnitelma)

Lähde: [Kunnan hyvinvointikertomus - THL](#)

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN

HYVINVOINTIALUE- YHTEISTYÖ JA YHDYSPINNAT

NOSTOJA/AJANKOHTAISTA HYVINVOINTIJOHTAMISESSA

- Ikäihmisten palveluihin liittyvät avaukset kaupungin suuntaan, niiden koordinointi. Paine kaupungin palvelutarjonnan lisäämiseen kuntalaisten suunnasta on kasvanut, kun hyvinvointialue on muokannut palveluverkkoaan ja palvelujaan. Esim. Adressi ja kirjelmä Pohjolan ja Pispan lähitorin kuntosalien ja kädentaitopajojen jatkumisesta. Vastaus käsitelty lautakunnassa (KUVALA) 13.8.2024.
- Hyvinvointisuunnitelman 2026-29 valmistelu käynnistetty, erillissuunnitelmien vähentäminen ja sisällyttäminen hyvinvointisuunnitelmaan valmistelussa. Pirhan alueellisten suunnitelman huomioiminen kaupungin suunnitelmatyössä.
- Hyvinvointijohtamisen kehittäminen: valmisteltu hankerahoitushakemus Terveysten edistämisen 2024 rahoitushaun painopisteeseen 1, *Hyvinvointijohtamisen ja koordinaation vahvistaminen*
- Yhdyspintatyön kehittäminen: kaupungin sisäisen yhdyspintakierros käyty, syksyllä jatketaan Pirhan kanssa yhdyspintakohtaisia tapaamisia. Syötteet yhdyspintatyön vuoden 2025 TA-tavoitteiksi muodostettu.
- Verkostoiduttu: Tampere on mukana Kuntaliiton käynnistämässä kuntien hyvinvointijohtajien verkoston toiminnassa sekä Tampereen kaupunkiseudun hyte-johtamisen verkostossa (puheenjohtajuus).
- Hyvinvointijohtamisen visio on laadittu

YHDYSPINTOJEN TILANNE

●Palveluiden maankäytön, asuntotuotannon ja investointien ohjelmointi ●Työllisyyspalvelut ● Maahanmuutto ja kotoutuminen ●Opiskeluhoito ●Turvallisuus ja varautuminen ●Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ●Perhekeskustoiminta ●TKI-yhteistyö ja varautuminen ●Hyvinvointikeskukset, alustat ja lähitorit ●Tiedolla johtaminen ●Järjestöyhteistyö ja avustukset ●Vammaisten lasten aamu-/iltapäivä -toiminta

Onnistumiset:

- Pääosin yhdyspinnoille määriteltyjen tavoitteiden eteen työskentely on vähintäänkin käynnistynyt. Suurimmassa osassa tavoitteet etenevät tai ne on jo saavutettu.
- Erityisryhmien asumisen yhteiskehittäminen on käynnistynyt asunnottomuuteen liittyen.
- Vastaanottokeskustoiminta päättyi Tampereen kaupungilla 31.7.2024. Migrin irtisanoi palvelusopimuksen ja toiminta on lakkautettu hallitusti ja asiakkaat siirtyneet joko kotikuntaoikeuden myötä kunnan asiakkuuteen tai muihin Migrin vastaanottokeskuksiin.
- Palveluverkkosuunnitelmien päätösten jälkeen on nykyistä paremmat tietopohjat yhdessä toimeenpanna niitä.
- Yhteistyö TKI-yhdyspinnalla käynnistynyt - vastuuhenkilöt myös Pirhasta löytyneet.

Haasteet:

- Yhdyspinta opiskeluhoillon osalta vaatii vielä jäsentämistä ja varsinkin tiedonkulkua pitää parantaa. Yhteisöllinen opiskeluhoito jää helposti kaupungin vastuulle.
- Työllisyyspalveluiden yhdyspinnan yhteistyössä on edelleen haasteita.
- Palveluverkkojen yhteensovittamisen yhteistyötä tarvitaan lisää.
- Hyvinvointialueelle siirtyneissä palveluissa merkittäviä resurssimuutoksia, mikä haastaa totuttuja toimintatapoja.
- Muutokset avustusten myöntämisperusteissa ovat heikentäneet joidenkin järjestöjen toimintaedellytyksiä.
- Puutteet ja satunnaisuus tiedonkulussa ja ennakoinnissa.

Yhdyspintojen ydinhenkilöille (kaupunki ja pirha) järjestetään yhteinen aamukahvivilaisuus marraskuussa yhteistyön vahvistamiseksi ja hyvien käytäntöjen jakamiseksi.

Pirha järjestää valtakunnallisen yhdyspintafoorumin yhteistyössä Kuntaliiton, Hyvilin ja Tampereen kaupungin kanssa 10.12.2024.

YHDYSPINTOJEN TILANNE

Työllisyyspalvelut

- Työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun (TYP) asiakastyö on jatkunut kohtuullisesti Pirha-uudistuksen siirtymävaiheen rakenteella ilman virallista sopimusta.
- Näyttää siltä, että TYP-sopimusta hyvinvointialueen kanssa ei saada aikaiseksi tälle vuodelle. TYP-lainsäädäntö korvautuu 2025 uudella TYM-lailla (laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä) , joten nykytilanteessa sopimuskausi jäisi lyhyeksi.
- Valmistelun painopiste on siirtynyt uuden TYM-lain mukaisen sopimuksen valmisteluun koko Tampereen työllisyysalueen kattavana vuodelle 2025 ja siitä eteenpäin. Kuntaliitto valmistelee sopimus pohjaa uusille TYM-lain mukaisille sopimuksille.
- Sopimusten valmistelu on haastavaa, etenkin resurssien osalta. Myös Pirhan yhteistoimintaneuvottelut ovat mutkistaneet ja viivyttäneet sopimusneuvotteluja.

SOTETILOJEN SOPIMUSTEN TILANNE

- Pirhalle vuokrattavia kohteita on yhteensä 107 kpl. Sopimuksia valmiina 92 kpl (6.8.2024), mm. Tipotie, Keskuspaloasema, kolme hyvinvointikeskusta.
- **Sopimuksia ei ole vielä tehty**
 - **20v/3+1 sopimuskohteet 15 kpl** (palveluasumisen kohteissa ARA-rahoitusta)
- Vuokrasopimuspalaverit viikoittain kaupungin ja Pirhan edustajien kesken

20v/3+1 kohteet, sopimukset puuttuvat:

Hatanpää

- Hatanpään kantasairaala
- Hatanpään puistosairaala

Koukkuniemi

- Koukkuniemi Havula
- Koukkuniemi Impivaara
- Koukkuniemi Jukola
- Koukkuniemi Männistö
- Koukkuniemi huoltokeskus
- Koukkuniemi Toukola
- Koukkuniemi Urpula
- Koukkuniemi Varpula
- Koukkuniemi Jukola, palveluasuminen
- Koukkuniemi Impivaara, palveluasuminen
- Koukkuniemi Toukola, palveluasuminen
- Koukkuniemi Männistö, palveluasuminen
- Koukkuniemi Rauhaniemen sairaala

LÄHITORIT TAMPEREEN ALUEELLA

- Tampereella toimii 13 lähitoria, jotka ovat Pirhan järjestämisvastuulla. Muutokset kuluvana vuonna kohdistuvat Pirhasta saatujen tietojen mukaan lähitorien henkilöstön määrään ja tehtävänkuviin. Pirha kilpailuttaa sopimuslähitorien palvelutuottajan v. 2024 – 2025 ja Tampereen lähitoriverkkoon ja niiden toimintatapaan on sen myötä odotettavissa muutoksia, jotka luovat painetta kaupungin palvelutarjontaan.
- Kaupunki tarjoaa Pirhan muutoksista johtuen lähitoreilla kädentaitokursseja ja liikuntakursseja Kulttuuri- ja liikuntarahaston tuella muun lähitoreille suuntautuvan kulttuuritoiminnan lisäksi. Kädentaitokurssien kustannus on noin 12 500 euroa kuluvana vuonna. Kaikilla lähitoreilla on toteutunut myös osallistuva budjetointi, osbu-äänestys (2500 euroa per lähitori kuntalaisten itse valitsemaan toimintaan).
- Pirha tekee lähitorien palveluverkon muutosvalmistelua yhteistyössä kuntien kanssa. Kaupungin puolelta keskusteluissa ovat mukana sivistyspalvelujen, hyvinvoinnin kehitysohjelman ja hyvinvointijohtamisen edustajat. Pirha toivoo, että Tampereen kaupunki ohjaa ja tukee liikkuvien lähitorien sijoittelua. Pirha tuottaa lähitoreille henkilökohtaista palveluohjausta ja –neuvontaa erityisesti ikäihmisille ja vammaisille. Valmistelussa on tunnistettu liikunnan ja kulttuurihyvinvoinnin teemojen säilyttämisen tärkeys.
- Lähitorien toiminnan kehittämiseksi on Hyvinvoinnin kehitysohjelmassa tehty hankehakemus STM:n Terveysten edistämisen vuoden 2024 rahoitushakuun.

HYVINVOINTIJOHTAMISEN ALUSTAVAT SITOVAT TAVOITTEET VUODELLE 2025

**HYTE-KERROIN, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen
valtiosuuden lisäosa**

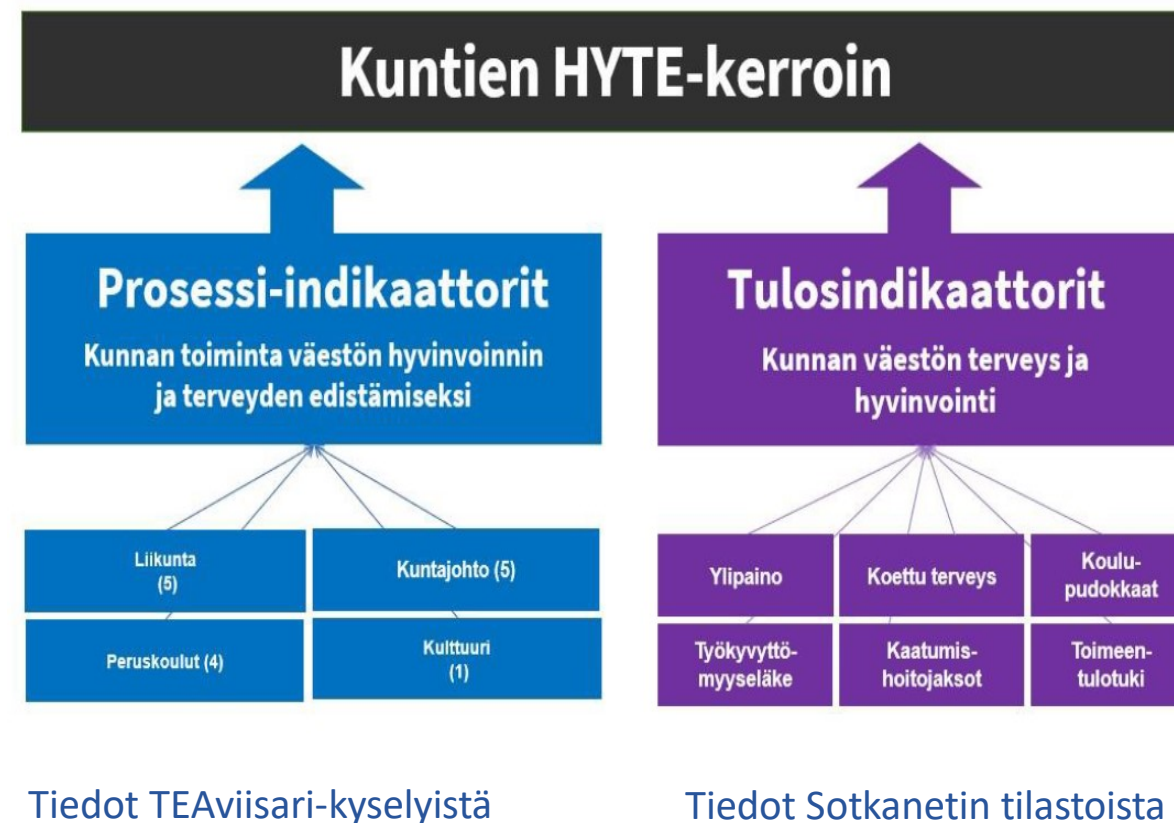
TAVOITTEET VUODELLE 2025

- Kaupunginhallitus käsitteli 17.6.2024 vuoden 2025 alustavat talousarviotavoitteet
- Hyvinvointijohtamisen osalta kaupunginhallitukselle raportoitavia tavoitteita ovat
 - ***Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö on vahvistunut edelliseen vuoteen verrattuna Mittari: Hyte-kerroin***
 - ***Kaupungin ja hyvinvointialueen yhteinen kokemus yhdyspintatyön toimivuudesta on parantunut Mittarit: kaupungin sisäinen kysely ja Pirhan kysely yhdyspintojen toimijoille***

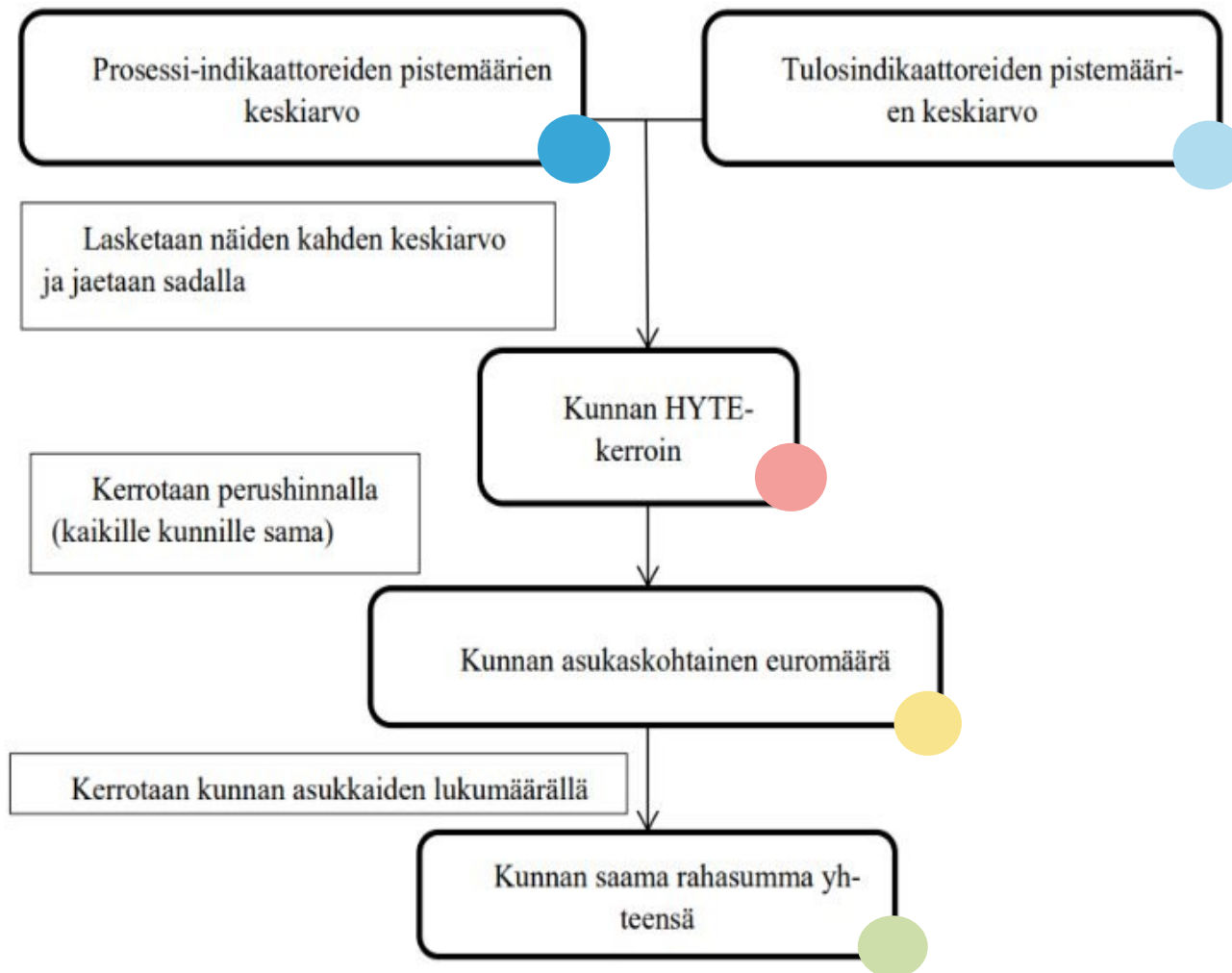
HYTE-KERROIN

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa

- Lisäosan suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattorien perusteella:
 - toimintaa kuvaavista **prosessi-indikaattoreista** ja
 - tuloksia kuvaavista **tulosindikaattoreista**.
- Yhteensä indikaattoreita on 21 kpl. Indikaattorien soveltuvuus arvioidaan määräajoin, eivätkä ne tule olemaan aina samoja.
- Kuntien tulosindikaattoritulokset skaalataan koko Suomen tasolla ja hyte-kerroin lasketaan skaalatuista tuloksista.

HYTE-KERROIN

Kuvio 2. Kunnan HYTE-kertoimen ja kokonaisrahasumman laskeminen prosessi-indikaattoreiden ja tulosindikaattoreiden pistemäärien keskiarvoista.

Kaavion lähde: TYÖPAPERI 36/2018 Jonna Ikonen, Vesa Saaristo, Pia Hakamäki, Niina Saukko, Kirsi Wiss & Timo Ståhl. Kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosan laskenta. Menetelmäraportti.

- Prosessi-indikaattorien tulokset lasketaan TEAviisari-kyselyiden vastauksista, joissa yhteispistemäärä on **97/100**.
- Tampereen tulosindikaattoreiden keskiarvo on **57/100** (2023, Sotkanet).
- Tampereen HYTE-kerroin on 77/100 (2023). Vuoden 2024 osalta tietoa ei ole vielä saatavilla.
- Tampereen asukaskohtainen euromäärä on 21,90 (2023)
- Kaupungille vuonna 2024 hyte-kertoimella tuleva rahoitus on 5,4 milj. euroa

Lähteet [Sotkanet](#) ja [TEAviisari](#)

Kuntien HYTE-kerroin

HYTE-KERROIN 2024

Kunnan hyte-toiminta

LIIKUNTA

- Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille
- Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen
- Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa
- Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin
- Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä

KUNTAJOHTO

- Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista
- Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen
- Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista
- Kunnan palveluluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja
- Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä

PERUSKOULUT

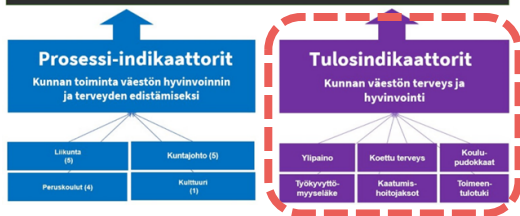
- Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä*
- Koulussa on pitkätkä liikuntavälitunnit*
- Kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus
- Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa*

KULTTUURI

- Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä

*indikaattorin tulos alle 100

Kuntien HYTE-kerroin

HYTE-KERROIN 2024

Kuntalaisten terveys ja hyvinvointi

- **Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista:** Tampereella suunta v. 2022-23 on ollut hyvä (16,1 % > 14,4 %), mutta skaalattuna tulos (josta hyte-kerroin ja rahoitus määräytyy) on laskenut
- **Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista:** Tampereen tulos on 25,3% eli edelleen huomattavan korkea, skaalattu tulos on kuitenkin parantunut
- **Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24 vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä:** Tampereen % osuus ollut nousussa (v. 2022 oli 6,1 %), skaalatussa tuloksessa vaihtelua.
- **Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25-64 vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä :** Tampereella suunta on hyvä (5,4 % > 5,2 %), mutta skaalattu tulos on heikentynyt.
- **Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot yli 65-vuotiailla:** Tampereella osalta suunta on hyvä, myös skaalatussa tuloksessa.
- **Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25-64 vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä:** Tampereen suunta hyvä (3,7 % > 3,5 %), samoin skaalatussa tuloksessa. Koko maan tuloksiin verrattuna, Tampereella on tässä indikaattorissa heikompi tulos (koko maa 2,4 %, Tampere 3,5 %)

HYTE-KERROIN HYVINVOINTIJOHTAMISESSA

Tampereen nykyinen hyte-kerroin osuus on 5,5 milj. euroa, mutta tulevaisuudessa se voi olla lähemmäksi 7 milj. euroa, jos kaupunki panostaa

- ✓ Terveellisyyteen, turvallisuuteen ja kokonaisvaltaiseen **hyvinvointiin kouluissa**
- ✓ **Lasten ja nuorten liikkumiseen** yhteistyössä järjestöjen ja liikuntaseurojen kanssa mahdollistaen myös maksutonta toimintaa ja varusteita, perustamalla poikkihallinnollisen liikuntatyöryhmän ja ennakoimalla lautakunnan päätösten vaikutuksia
- ✓ **Työllisyyteen**, TE-uudistuksen mahdollisuuksien täysimääräiseen hyödyntämiseen
- ✓ **Kuntalaisten kulttuuriin osallistumiseen** järjestämällä tai taloudellisesti tukemalla toimintaa, jolla madalletaan osallistumisen kynnyksiä
- ✓ Tehokkaaseen **kuntajohtamiseen**, jossa **seurataan ja arvioidaan terveyden ja hyvinvoinnin tilaa osana päätöksentekoa** ja sidosryhmäyhteistyötä
- ✓ Saumattomaan **yhteistyöhön hyvinvointialueen kanssa**

THL tekee auditointeja satunnaisesti ja tietojen tulisi löytyä kunnan verkkosivuilta tai päätösten pöytäkirjoista.

Kiitos.

Lisätiedot

tarja.puskala@tampere.fi

050 5951079